

**ANDRZEJ KOLK, DANUTA WORETA, TOMASZ JABŁOŃSKI,
ANDRZEJ SIERPIŃSKI, ALICJA SOWIŃSKA,
SŁAWOMIR ŚLUSARSKI, ROBERT WOLSKI,
GRZEGORZ TARWACKI, WOJCIECH JANISZEWSKI**

Przewidywane zagrożenie lasów Polski przez owady w 1999 roku

Threats from insects of Poland as predicted for 1999

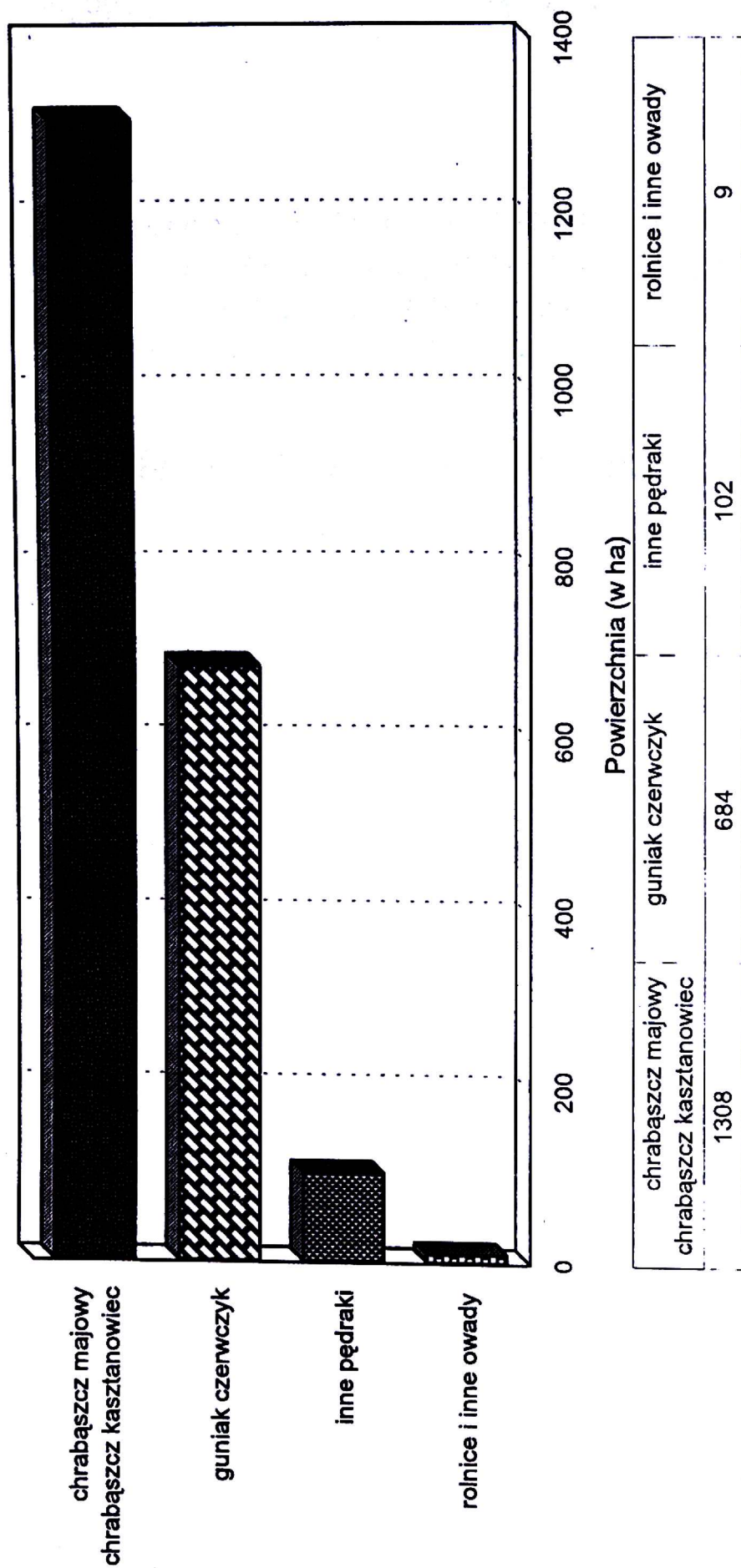
Podstawą skutecznej ochrony lasu są prognozy, powszechnie wykorzystywane przy planowaniu zwalczania ważniejszych szkodliwych owadów leśnych i podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki. Stosowane metody prognozowania są na bieżąco uzupełniane i doskonalone na podstawie uzyskiwanych wyników badań.

Trafność przewidywania zagrożenia lasów przez owady choćby tylko z rocznym wyprzedzeniem uwarunkowana jest zarówno przez liczne czynniki zewnętrzne, głównie pogodowe (nieprzewidywalne), jak i wewnątrzpopulacyjne (dotąd nie w pełni poznane), jak przedłużanie się diapauzy boreczników w okresie letnim oraz antropogeniczne związane z dokładnością i kompletnością danych wyjściowych zbieranych przez nadleśnictwa.

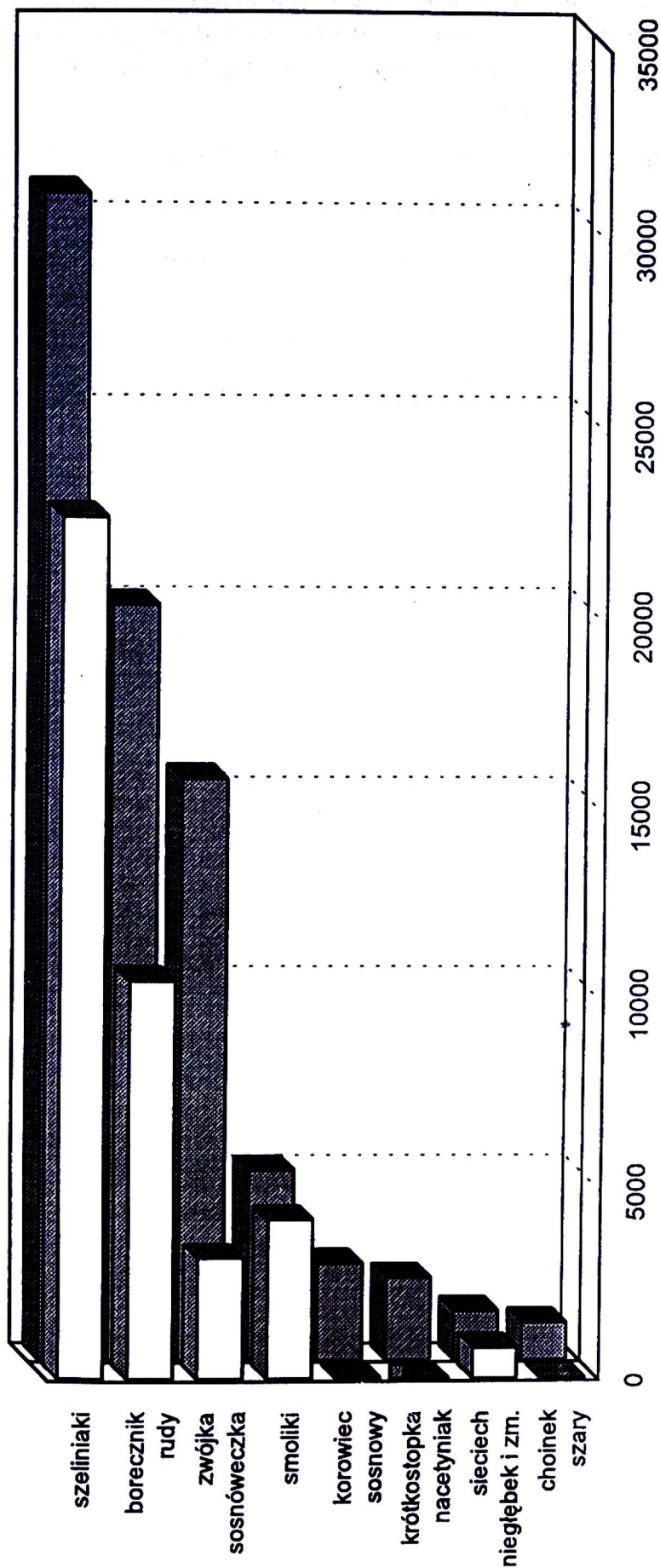
Z tego powodu niezbędne jest wiosną i latem, przed przystąpieniem do zabiegów ratowniczych, przeprowadzenie dodatkowych kontroli w celu zweryfikowania stopnia zagrożenia drzewostanów i podjęcia ostatecznych decyzji o zwalczaniu określonych szkodników.

Szkodniki korzeni drzew i krzewów

Według opracowanej prognozy szkodniki korzeni drzew i krzewów, głównie pędraki chrabaszczy i guniaka czerwczyka, będą zagrażały w 1999 roku szkółkom i uprawom leśnym na terenie 327 nadleśnictw we wszystkich RDLP na łącznej powierzchni 2103,67 ha (ryc. 1). W porównaniu z rokiem ubiegłym jest to obszar mniejszy o 10%. Od trzech lat powierzchnia zagrożona przez szkodniki korzeni stopniowo się zmniejsza.

RYC. 1. Powierzchnia zagrożona przez szkodniki korzeni drzew i krzewów na podstawie jesiennej kontroli zapędrczenia w 1999 r.

Powierzchnia w ha

	szeliniaki	borecznik rudy	zwójka sosnoweczka	smoliki	korowiec sosnowy	krótkostopka nacetyniak	sieczech niegłębek i zm.	choinek szary
zwalczanie	22770	10560	3206	4221	23	0	817	23
występowanie	30680	19978	15398	5031	2554	2175	1282	974

RYC. 2. Powierzchnia występowania i zwalczania szkodników upraw i młodników sosnowych w 1998 r.

Najwięcej zagrożonych upraw i szkółek leśnych znajduje się podobnie jak w roku ubiegłym w RDLP Szczecinek (599,56 ha). Duże powierzchnie zagrożone stwierdzono również w RDLP Szczecin (448,09 ha) i RDLP Lublin (214,04 ha a najmniejsze w RDLP Kraków (6,0 ha), RDLP Warszawa (12,23 ha) i w RDLP Krosno (16,30 ha).

Na gruntach porolnych zagrożenie upraw przez szkodniki korzeni drzew i krzewów objęło powierzchnię 1494 ha.

Chrabąszcz majowy i kasztanowiec oraz guniak czerwcyk

Szkodniki te w 1999 r. wystąpią na powierzchni 1992,93 ha – chrabąszcze na 1307,93 ha, natomiast guniak na 684,20 ha. Pędraki innych gatunków: wałkarza lipczyka, ogrodnicy, nierównienki listnika i innych, dla których nie oznaczono gatunku, wystąpią na powierzchni 102,31 ha, natomiast gąsienice rolnic i inne gatunki owadów, m.in. turkuć pospolity i larwy komarnicy na łącznej powierzchni 9,23 ha.

Szkodniki upraw i młodników

Nie ma szczegółowych metod prognozowania wystąpienia szkodliwych owadów zagrażających uprawom i młodnikom sosnowym. Szacunkową ocenę zagrożenia ustala się na podstawie występowania i zwalczania różnych gatunków szkodników w roku poprzednim.

W 1998 roku na terenie całego kraju wykazano z tej grupy szkodników 19 gatunków. Ogólna powierzchnia ich występowania była nieznacznie większa niż w roku ubiegłym i wyniosła 79 180,5 ha. Zwalczaniem objęto natomiast obszar 41 734,5 ha, o około 6 tys. ha większy niż w 1997 r. Można zatem przyjąć, że szkodniki te w 1999 r. wystąpią na zbliżonym obszarze, zagrażając uprawom i młodnikom na powierzchni 80-90 tys. ha.

W omawianej grupie wyraźnie dominuje **szeliniak sosnowiec**. W roku 1998 występował on na terenie wszystkich RDLP w 369 nadleśnictwach, na łącznej powierzchni 30 680 ha (ryc. 2). Zwalczanie metodami mechanicznymi i chemicznymi przeprowadzono na powierzchni 22 770 ha.

Najwięcej zagrożonych upraw stwierdzono w RDLP Szczecin, gdzie szeliniak licznie występował w 34 nadleśnictwach na powierzchni 4208 ha, a zwalczany był na 4092 ha. Zabiegi zwalczania na obszarze 3-4 tys. ha prowadzono na terenie RDLP Katowice, Olsztyn i Białystok. Powierzchnię od 1 do 2 tys. ha objęto zabiegami w RDLP Toruń, Piła, natomiast w przedziale 1-2 tys. ha zabiegi prowadzono w RDLP Szczecinek, Wrocław, Poznań, Łódź, Warszawa, Zielona Góra i Gdańsk.

W 1999 roku powierzchnia upraw zagrożonych przez szeliniaki nie powinna przekroczyć 20 000 ha. Od kilku lat liczebność szeliniaka w lasach jest wysoka mimo stosowania do rozrzedzenia jego populacji różnych metod mechanicznych i chemicznych, a także efektywnego odławiania chrząszczy do sztucznych pułapek z feromonami.

- Drugą pozycję wśród szkodników upraw i młodników sosnowych, pod względem obszaru występowania i zwalczania zajmuje **zwójka sosnoweczka**. Stwierdzono ją w 1998 roku w 15 RDLP w 134 nadleśnictwach na obszarze 15 397,6 ha. Zabiegi zwalczania prowadzono w 11 RDLP, na łącznej powierzchni 3206 ha. Na najwię-

kszych powierzchniach zwójka sosnoweczka wystąpiła w RDLP Szczecin – 4239 ha, Zielona Góra – 2693 ha, RDLP Toruń -2108 ha, Olsztyn – 1268 ha i Wrocław – 1172 ha..

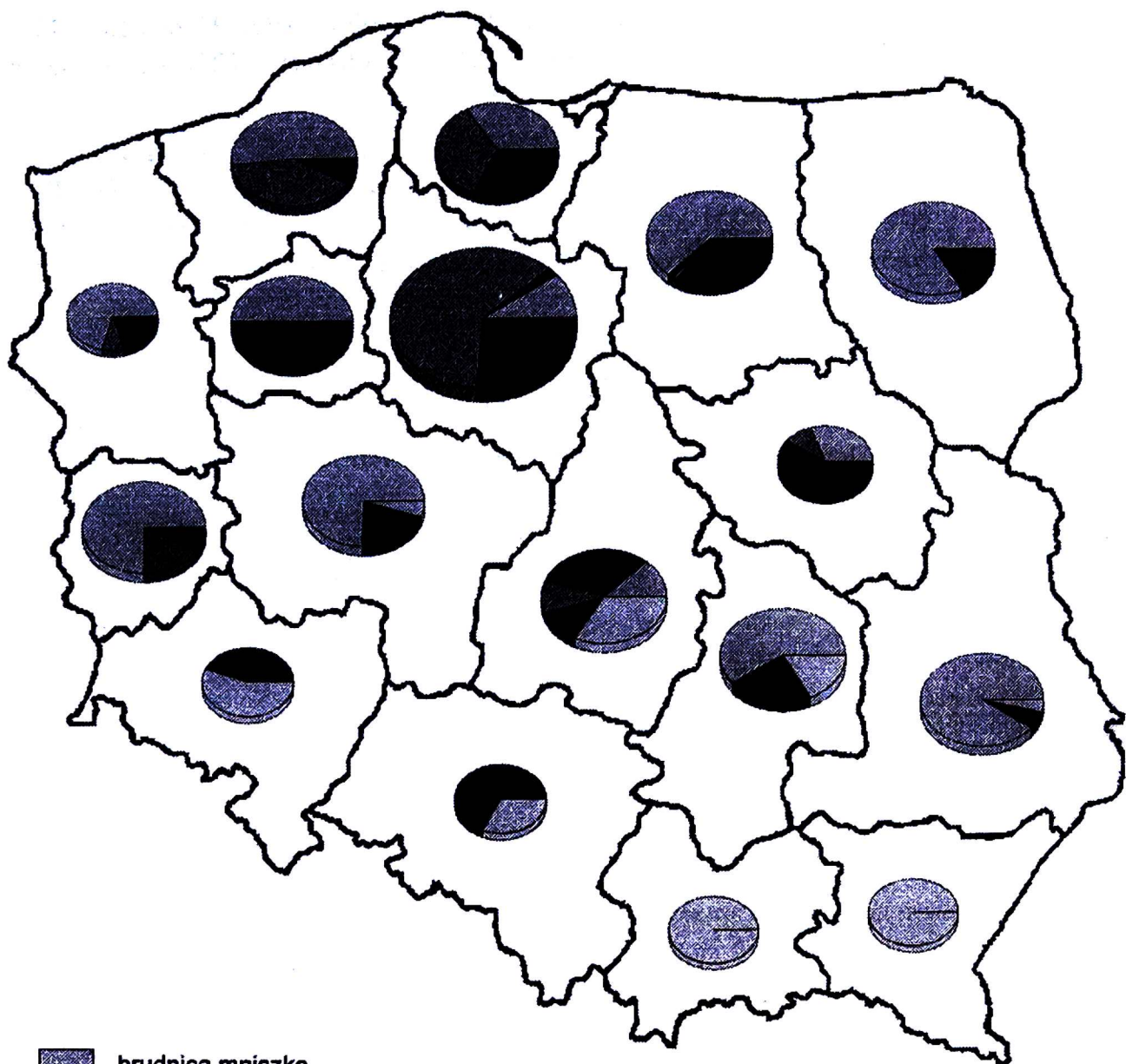
- Od 1995 roku utrzymuje się dość duże zagrożenie upraw przez **smolika znacznego**. W roku 1998 wystąpił on w 61 nadleśnictwach na terenie 14 RDLP na łącznej powierzchni 5031 ha. Zwalczanie prowadzono na powierzchni 4221 ha. Największe szkody stwierdzono w RDLP Olsztyn, gdzie szkodnik ten występował na powierzchni 1225 ha, i zwalczany był na 974 ha oraz na terenie RDLP Szczecinek (odpowiednio występowanie – 1099 ha i zwalczanie – 962 ha)
- W 1998 roku na powierzchni 2174 ha wystąpiła **krótkostopka nacetyniak**. Szkody spowodowane żerowaniem tego ryjkowca stwierdzono w 9 nadleśnictwach położonych na terenie RDLP Katowice.
- Powierzchnia występowania **choinka szarego** zmniejszyła się o około połowę, w porównaniu do roku poprzedniego, i wyniosła 974 ha. Ten wybitnie nękający uprawy i młodniki szkodnik, wykazany był w 1998 roku w 7 nadleśnictwach na terenie 4 RDLP. Zwalczanie prowadzono na niewielkiej powierzchni – 23 ha. W największym nasileniu szkodnik ten wystąpił w RDLP Zielona Góra, gdzie stwierdzono go na powierzchni 509 ha.
- W roku 1998 około dwukrotnie wzrosła powierzchnia występowania **korowca sosnowego** Jego obecność odnotowano na powierzchni 2554 ha w 33 nadleśnictwach na terenie 12 RDLP. Zwalczanie prowadzono w 5 nadleśnictwach na łącznej powierzchni 23 ha.
- Blisko trzykrotnemu zmniejszeniu uległa powierzchnia występowania **skońnika tuzinka** i wyniosła 376 ha w roku 1998. Szkodnik ten wystąpił w 17 nadleśnictwach na terenie 10 RDLP. Zwalczania nie prowadzono.

W 1998 roku powierzchnia zagrożona przez **sieciecha niegłębka** i **zmienniki** uległa niewielkiemu zwiększeniu Szkody odnotowano na powierzchni 1282 ha na terenie 41 nadleśnictw w 13 RDLP. Głównie stwierdzono je w RDLP Wrocław (582 ha), Toruń (206 ha) i Olsztyn (143 ha). Zwalczanie prowadzono głównie na terenie RDLP Wrocław (517 ha) i RDLP Olsztyn (143 ha).

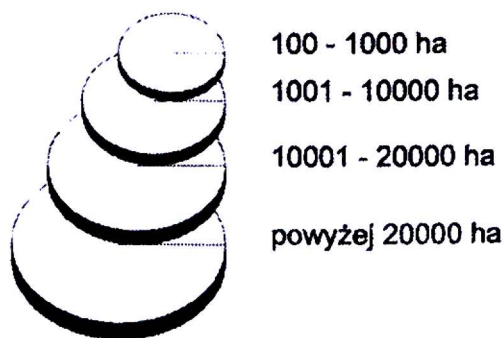
- W 1998 roku oprócz wymienionych szkodników stwierdzono 10 innych należących do tej grupy, których występowanie stwierdzono w 37 nadleśnictwach na łącznej powierzchni 739 ha. Z grupy tej na uwagę zasługują: **smolik drągowinowiec**, którego stwierdzono na powierzchni 550 ha w RDLP Łódź i 9 ha w RDLP Piła oraz zwójka pędówka odnotowana na powierzchni 93 ha w RDLP Toruń.

Szkodniki liściożerne starszych drzewostanów sosnowych

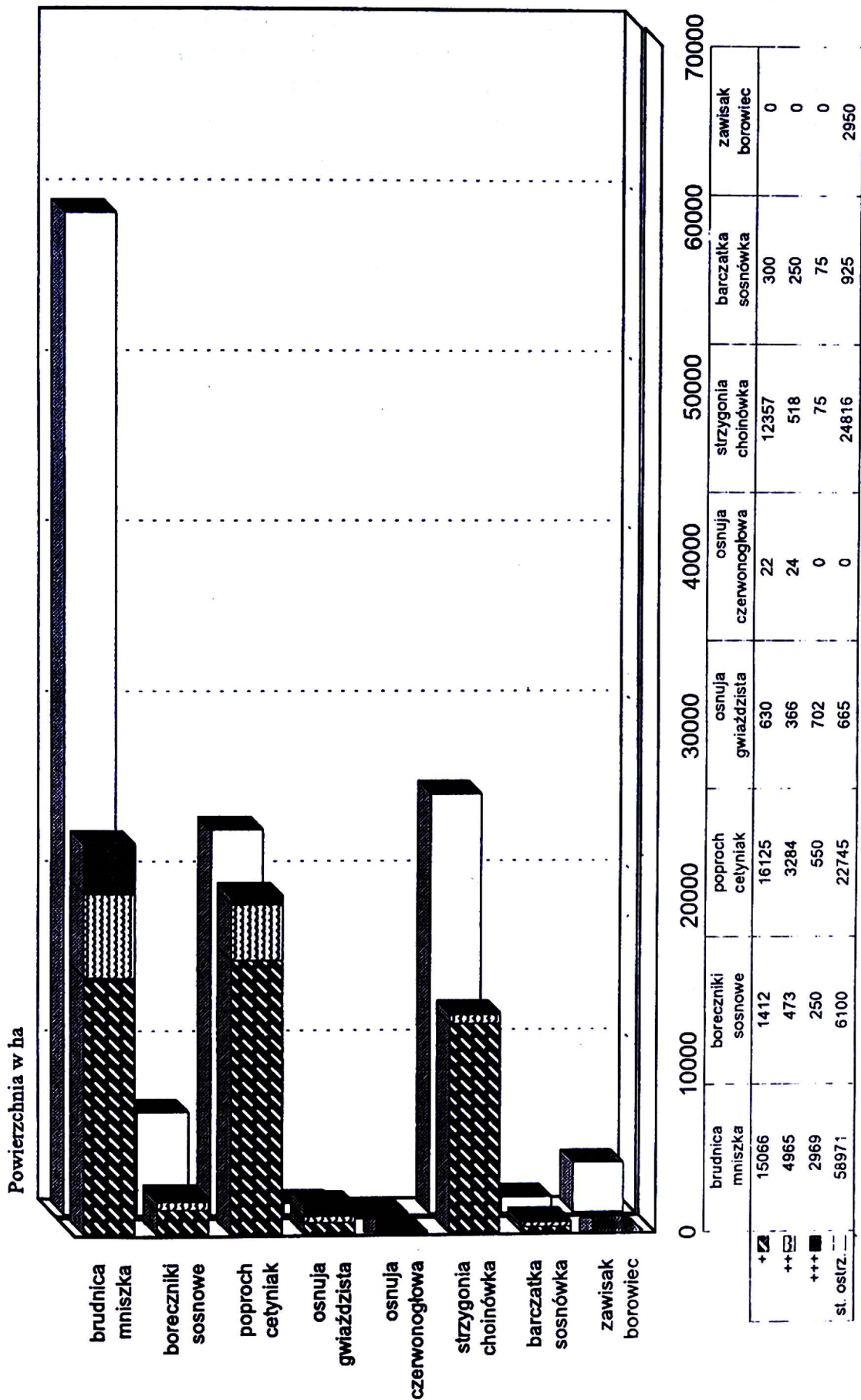
Zagrożenie drzewostanów sosnowych przez foliofagi w poszczególnych latach jest zmienne i zależne od stopnia oddziaływania licznych czynników szkodotwórczych występującym w roku poprzedzającym prognozę.

- brudnica mniszka
- boreczniki
- barczatka sosnówka
- poproch cetyniak
- strzygonia choinówka
- zawisak borowiec
- osnuja gwiaździsta

RYC. 3. Przewidywane występowanie ważniejszych szkodników liściożernych sosny w 1999 r.

RYC. 4. Prognoza zagrożenia ze strony szkodników liściożernych starszych drzewostanów w 1999 r.

Na podstawie materiałów prognostycznych zebranych w 1998 r. można stwierdzić, że zagrożenie drzewostanów w 1999 r. przez owady żerujące na sośnie, w stosunku do 1998 r., ulegnie niewielkiemu zmniejszeniu. W 1999 r. przewiduje się zagrożenie drzewostanów sosnowych przez ważniejsze szkodniki liściożerne na powierzchni 70 438,0 ha, przy czym zagrożenie w stopniu słabym, średnim i silnym na łącznym obszarze 58 408 ha).

- W 1998 roku ponad dwukrotnie wzrosła powierzchnia zagrożona przez **borecznika rudego**, który wystąpił w 35 nadleśnictwach w 8 RDLP, na obszarze 19 978 ha. Zwalczenie prowadzono na powierzchni 10 560 ha. Największą powierzchnię występowania stwierdzono, podobnie jak w roku ubiegłym, w RDLP Warszawa – 10 613 ha. Należy nadmienić, że w ostatnich latach zmieniła się ekologia tego gatunku, nie występuje on jedynie w uprawach i młodnikach lecz również w drzewostanach starszych klas wieku.
- Na największej powierzchni wynoszącej 23 000 ha (ryc. 4) wystąpi **brudnica mniszka**, wykazywana w 13 RDLP. Największe zagrożenie przewiduje się w RDLP Szczecinek (4941 ha), Poznań (2900 ha), Zielona Góra (2900 ha), Gdańsk (2325 ha), Toruń (2250 ha), Lublin (1805 ha) i Piła (1646 ha). Aktualnie drzewostany zagrożone w stopniu słabym zajmują powierzchnię 15 066 ha, w stopniu średnim – 4965 ha i silnym – 2969 ha. Występowanie w stopniu ostrzegawczym wykazano w 124 nadleśnictwach (12 RDLP), na łącznej powierzchni 58971 ha.

Prognoza wystąpienia **poprocha cetyniaka** wskazuje, że będzie on stanowił zagrożenie w 7 RDLP, na łącznej powierzchni 19 959 ha. Największe powierzchnie drzewostanów zagrożonych stwierdzono w RDLP Toruń (13 375 ha), Szczecinek (3744 ha) i Gdańsk (2500 ha). Największy obszar zajmuje powierzchnia zagrożona w stopniu słabym – 16 125 ha, w stopniu średnim wynosi – 3284 ha i silnym 550 ha. Powierzchnia zagrożona w stopniu ostrzegawczym wynosi 22 745 ha. Dotyczy ona 49 nadleśnictw znajdujących się na terenie pięciu RDLP.

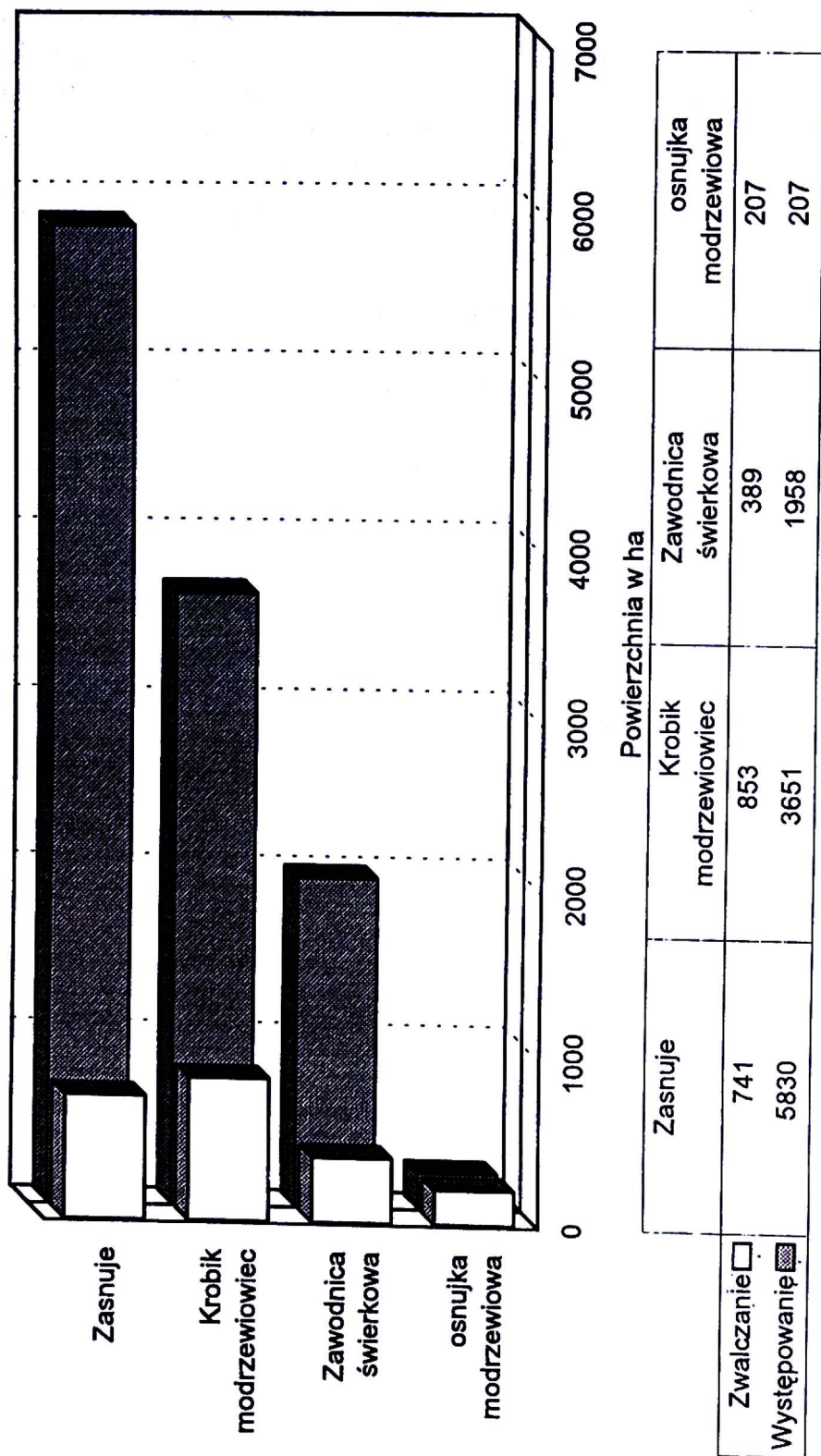
- Zagrożenie drzewostanów przez **strzygonie choinówkę** obejmuje powierzchnię 12 950 ha, na terenie 13 RDLP. Zagrożenie w stopniu słabym wykazano na powierzchni 12 357 ha, w stopniu średnim – na 518 ha i silnym – 75 ha. Najwięcej drzewostanów zagrożonych znajduje się na terenie RDLP Toruń (5750 ha), Gdańsk (2200 ha), Piła (1660 ha), Szczecin (874 ha) i Olsztyn (625 ha). Występowanie w stopniu ostrzegawczym odnotowano w 82 nadleśnictwach, 9 RDLP, na łącznej powierzchni 24 816 ha.
- W 1999 r. przewiduje się wystąpienie **boreczników sosnowych** (bez rudego) na powierzchni 2135 ha, o 10 850 ha mniejszej niż w 1998 r., w tym w stopniu słabym na powierzchni 1412 ha, średnim 473 ha, a stopniu silnym na 250 ha. Największe powierzchnie drzewostanów zagrożonych przewiduje się w RDLP Łódź (650 ha), Poznań (575 ha) i Toruń (475 ha). Powierzchnia drzewostanów zagrożonych w stopniu ostrzegawczym w 1999 r. wynosi 6100 ha i obejmuje 33 nadleśnictwa w 5 RDLP. Największa powierzchnia drzewostanów zagrożonych w stopniu ostrzegawczym znajduje się na terenie RDLP Toruń (4675 ha).

- W 1999 r. drzewostany zagrożone przez **osnuje gwiazdzistą** obejmą obszar 1698 ha położonych w 27 nadleśnictwach w ośmiu RDLP. Największe powierzchnie drzewostanów zagrożonych wykazano w RDLP Łódź, Radom, Poznań, Katowice i Kraków. Powierzchnia drzewostanów zagrożonych w stopniu słabym obejmuje obszar 630 ha, w stopniu średnim 366 ha i silnym 702 ha. Występowanie na poziomie liczb ostrzegawczych odnotowano w 21 nadleśnictwach w siedmiu RDLP na powierzchni 655 ha. Prognoza występowania **osnu** **czerwonogłowej** przewiduje jej pojawienie się na powierzchni 46 ha (22 ha w stopniu słabym i 24 ha w stopniu średnim) w Nadleśnictwach Pszczyna i Kobiór (RDLP Katowice). Występowanie w stopniu ostrzegawczym stwierdzono na 61 ha w wyżej wymienionych nadleśnictwach.
- Zagrożenie drzewostanów przez **barczatkę sosnowkę** przewiduje się w 1999 r. na powierzchni 625 ha w RDLP Zielona Góra w nadleśnictwach: Sława Śląska i Lubsko. Występowanie w stopniu słabym wykazano na powierzchni 300 ha, w stopniu średnim na 250 ha, a w silnym na 75 ha. W ramach liczb ostrzegawczych szkodnik ten odnotowany został na terenie 6 nadleśnictw, dwóch RDLP na łącznej powierzchni 925 ha.
- Występowanie **zawisaka borowca** przewiduje się na powierzchni 25 ha w RDLP Łódź. Liczby ostrzegawcze wskazują na wzmożony pojaw zawisaka w 11 nadleśnictwach w trzech RDLP, na łącznej powierzchni 2950 ha.
- Nadto przewiduje się wystąpienie w 1999 r. **igłówki sosnowej** na powierzchni znacznie mniejszej niż w 1999 roku.

Szkodniki świerka, jodły, modrzewia i daglezi

Jakkolwiek niektóre gatunki tej grupy szkodników wykazywały w ostatnich latach tendencję do wzrostu zagrożenia, to jednak w 1997 r. i w 1998 r. pojawiły się na nieporównywalnie mniejszych obszarach.

- Rok 1998, był kolejnym, w którym odnotowano zmniejszenie aktywności **zawodnicy świerkowej**. Areał występowania zmniejszył się o 50% i wyniósł w 1998 roku – 1958,2 ha, natomiast zwalczana była na powierzchni 389,1 ha. Przewidywana powierzchnia drzewostanów zagrożonych wyniesie w roku 1999 – 606 ha. Zagrożone będą drzewostany w RDLP Szczecinek (324 ha) i Katowice (282 ha).
- **Zasnuje** w 1998 r. wystąpiły na obszarze 5830 ha na terenie 17 nadleśnictw położonych w trzech RDLP (Wrocław , Katowice, Gdańsk). Zwalczanie prowadzono na powierzchni 741 ha, tylko na terenie RDLP Katowice. Zagrożenie na rok 1999 przewidywane jest tylko w stopniu ostrzegawczym na powierzchni 2940 ha.
- **Krobik modrzewiowiec** zagrażał w 1998 roku drzewostanom na obszarze 3651 ha. Zwalczanie prowadzono w 27 nadleśnictwach, na terenie siedemnastu RDLP na łącznej powierzchni 853 ha. Przewiduje się wystąpienie krobika modrzewiowca w 1999 r. na powierzchni około 2800 ha.

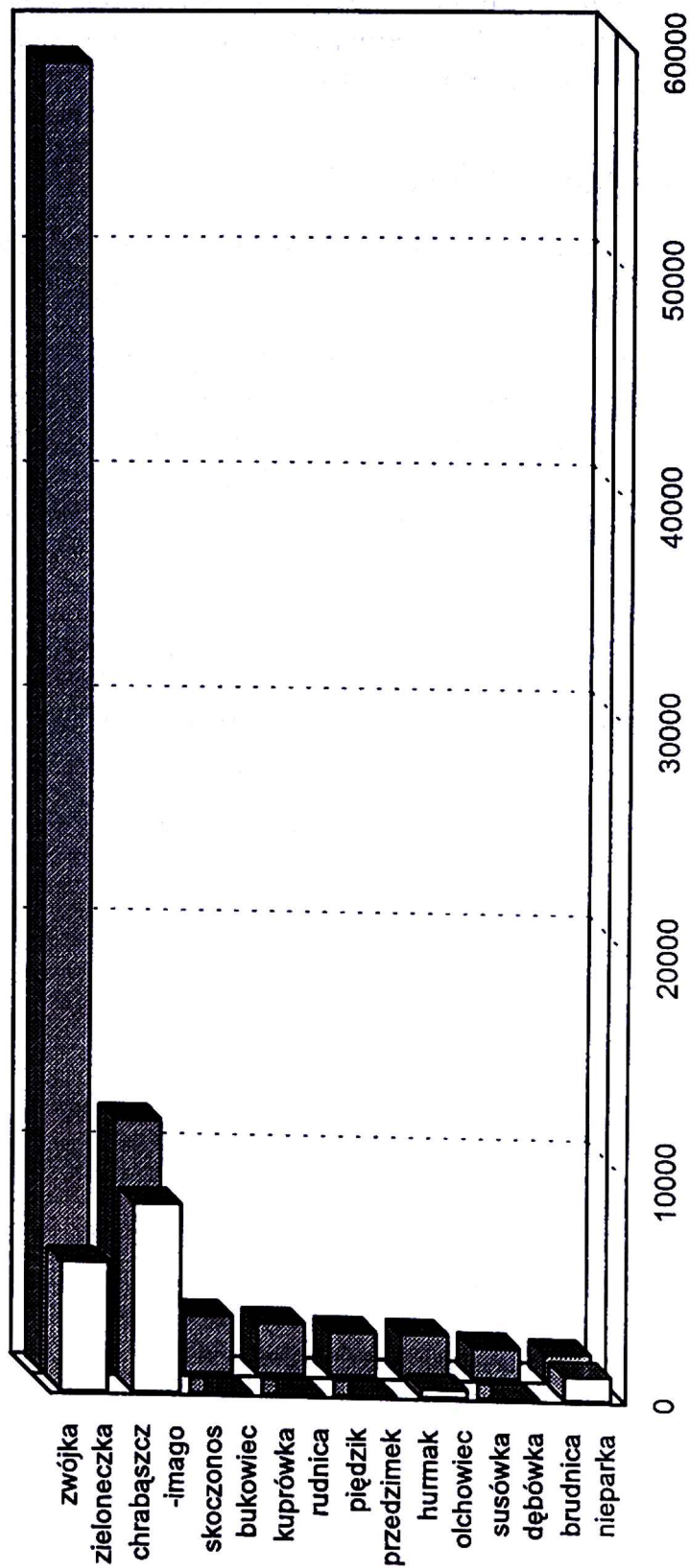
RYC. 5. Powierzchnia występowania i zwalczania ważniejszych szkodników drzewostanów świerkowych i modrzewiowych w 1998 r.

- Z pozostałych szkodników stanowiących 11 pozycji na uwagę zasługują: **osnujka modrzewiowa**, która wystąpiła i była zwalczana w RDLP Radom na powierzchni 207 ha, **zwójki jodłowe** w RDLP Radom, Lublin i Łódź na łącznej powierzchni 47 ha, **ochojnik świerkowy** (21,7 ha) w RDLP Kraków, Katowice, Poznań oraz **zawodnica modrzewiowa** (19,5 ha) w RDLP Piła i Toruń.

Foliofagi drzewostanów liściastych

Prognozowanie ważniejszych gatunków tej grupy szkodników opiera się m.in. na analizie rozmiaru ich występowania i zwalczania w latach poprzednich.

- W roku 1998 zaobserwowano dwukrotny wzrost powierzchni zagrożonej przez **zwójkę zieloneczkę** w porównaniu do roku 1997. Ogólna powierzchnia występowania tego szkodnika w 1998 roku wyniosła 58 486 ha (ryc. 6) i objęła swym zasięgiem 165 nadleśnictw położonych w 15 RDLP. Szczególnie zagrożone były drzewostany dębowe znajdujące się na terenie trzech RDLP: Katowice, Wrocław i Poznań.
W roku 1998 zabiegi ratownicze przeprowadzono na ogólnej powierzchni 5809 ha. przy czym największe powierzchnie dotyczyły RDLP Wrocław – 3294 ha i Zielona Góra – 2041 ha.
Na podstawie o znajomości cykli gradacyjnych zwójki zieloneczki przewiduje się w roku 1999 przeprowadzenie zabiegów ochronnych na około 5000 ha.
- Po dość gwałtownym wzroście powierzchni występowania **piędzika przedzimka** w roku 1996, rok 1998 był drugim rokiem w którym odnotowano dalsze zmniejszanie zagrożonej przez tego szkodnika powierzchni. W porównaniu z rokiem 1997 zmalała ona pięciokrotnie i osiągnęła 1957 ha. Piędzik przedzimka wystąpił na terenie 14 nadleśnictw położonych w RDLP Łódź, Białystok, Gdańsk, Radom, Toruń. Zwalczania nie prowadzono.
- Obecność **hurmarka olchowca** zanotowano na powierzchni 1929 ha w 93 nadleśnictwach na terenie szesnastu RDLP. Największą zagrożoną powierzchnią wykazała RDLP Łódź – 420 ha. Zwalczaniem objęto 345 ha.
Od roku 1994 obserwuje się spadek powierzchni występowania hurmarka, co świadczy o przejściu szkodnika w fazę wczesnej retrogradacji. Występowanie w roku 1999 utrzyma się na podobnym poziomie lub będzie miało tendencję spadkową. Z tego też względu przewiduje się również zmniejszenie powierzchni drzewostanów objętych zabiegami zwalczania tego szkodnika.
- Powierzchnia drzewostanów opanowanych przez **susówkę (płeszkę) dębówkę** w 1998 roku zmniejszyła się, w porównaniu z rokiem poprzednim, o około 400 ha i wyniosła 1395 ha. Żery stwierdzono w 17 nadleśnictwach na terenie pięciu RDLP. Największe nasilenie występowania odnotowano w RDLP Toruń.
Z uwagi na niewielką powierzchnię występowania, w roku 1998 zwalczania nie prowadzono. W roku 1999 należy się spodziewać dalszej redukcji liczebności szkodnika.

Powierzchnia w ha

	zwójka zieloneczka	chrabąszcz imago	skoczonos bukowiec	kuprówka rudnica	piędzik przedzimiek	hurmak olchowiec	susówka dębówka	brudnica nieparka
Zwalczanie	5809	8474	0	0	0	354	0	1054
Występowanie	58486	11380	2590	2300	1957	1929	1395	1172

RYC. 6. Powierzchnia występowania i zwalczania ważniejszych szkodników drzewostanów w 1998 r.

- W roku 1998 owady doskonale **chrabąszcza** wystąpiły na powierzchni 11 380 ha w 78 nadleśnictwach, na terenie 15 RDLP. Największe zagrożenie stwierdzono w RDLP Lublin – 3207 ha i w RDLP Piła – 2312 ha. Zabiegi chemicznego zwalczania przeprowadzono na powierzchni 8474 ha w 35 nadleśnictwach. Kontrola zapędrczenia gleby wykonana jesienią 1998 roku wskazuje na największe zagrożenie w RDLP Szczecinek. Rójka chrabąszczy w 1998 roku przewidywana jest w 75 nadleśnictwach na terenie piętnastu RDLP.
- W 1998 roku nastąpiło gwałtowne zwiększenie powierzchni drzewostanów zagrożonych przez **brudnicę nieparkę**. Ogólna powierzchnia występowania tego szkodnika osiągnęła 1172 ha, co w porównaniu z rokiem poprzednim daje ponad stukrotny wzrost. Szkodnik ten wystąpił na terenie siedmiu nadleśnictw w czterech RDLP. Największą powierzchnię występowania odnotowano w RDLP Katowice – 1053 ha. Zwalczanie prowadzono w RDLP Katowice na powierzchni 1053 ha i w RDLP Szczecin na powierzchni 0,5 ha.
- W 1998 roku oprócz wymienionych wyżej szkodników stwierdzono 24 inne gatunki szkodliwych owadów żerujących na drzewach liściastych. Ich obecność odnotowano w 94 nadleśnictwach, na terenie 17 RDLP. W porównaniu do roku 1997 powierzchnia występowania omawianych szkodników uległa ponad dwukrotnemu zwiększeniu i wyniosła 6690 ha. Spowodowane to było przede wszystkim pojawieniem się **kuprówki rudnicy** w dwóch nadleśnictwach RDLP Wrocław na łącznej powierzchni 2590 ha
- Zabiegami zwalczania objęto drzewostany na powierzchni 383 ha w 35 nadleśnictwach, przy czym na 202 ha zwalczano **rzemliki**, **topolowca** i **osinowca**.

Szkodniki wtórne

Od 1 kwietnia do 30 września 1998 roku pozyskanie drewna zasiedlonego przez szkodniki wtórne w drzewostanach iglastych wyniosło 833 237 m³. W stosunku do poprzedniego roku zmniejszyło się o 33% tj. o 417 849 m³. O 20% wzrosło jedynie pozyskanie drewna zasiedlonego przez szkodniki wtórne w drzewostanach modrzewiowych i dąglęzjowych, zmalało natomiast pozyskanie wszystkich pozostałych gatunków iglastych: sosny o 44%, świerka o 13% i jodły o 52%.

Mięszość drewna zasiedlonego przez szkodniki wtórne i pozostającego w lesie po 30 września 1998 r. wyniosła 295 148 m³. Jest to o 6% więcej niż w roku 1997. Zarówno w drzewostanach sosnowych jak i w świerkowych ilość drewna wzrosła odpowiednio o 2 i 29%, zmalała natomiast w drzewostanach jodłowych o 35% oraz w modrzewiowych i dąglęzjowych o 13%.

Od kilku lat maleje pozyskanie drewna zasiedlonego przez szkodniki wtórne, niekiedy nawet znacznie. Wzrost pozyskania odnotowano jedynie na terenie czterech RDLP, natomiast w pozostałych trzynastu zmalało. Niepokojący jest natomiast 6% wzrost ilości posuszu zasiedlonego przez szkodniki wtórne pozostawionego w lesie na rok następny (zwłaszcza bardzo wyraźny w drzewostanach świerkowych).

Najczęściej wymienianymi sprawcami posuszu są:

- w drzewostanach sosnowych: **cetyńce, przyplaszczek granatek** oraz lokalnie **kornik ostrozębny i smoliki**;
- w drzewostanach świerkowych: **kornik drukarz i drukarczyk, czterooczek świerkowiec, rytownik pospolity** oraz **kornik zrosłozębny** (na terenie RDLP Katowice);
- w drzewostanach jodłowych: **jodłowiec krzywozębny i smolik jodłowiec**.

Pozyskanie drewna zasiedlonego przez szkodniki wtórne w drzewostanach liściastych w okresie od 1 kwietnia do 30 września 1998 roku wyniosło 118 104 m³, tj. o 11% więcej niż w roku 1997. Do usunięcia po 30 września pozostało 90 679 m³, tj. aż o 68% więcej niż przed rokiem.

Stan zdrowotny drzewostanów liściastych nie uległ zasadniczym zmianom w stosunku do stanu z roku poprzedniego, jedynie na terenie RDLP Wrocław gwałtownie wzrosło wydzielanie się masy zasiedlonego posuszu z drzew liściastych (o 250% w stosunku do roku poprzedniego). Główną przyczyną tego zjawiska była katastrofalna powódź w 1997 roku i długotrwałe utrzymywanie się wody na terenach zalanych.

Najczęściej wymienianymi szkodnikami wtórnymi, spotykanymi w drzewostanach liściastych były **ogłodki, drwalniki** oraz larwy z rodzin **bogatkowatych i drwinkowatych**.

*Z Zakładu Ochrony Lasu
Instytutu Badawczego Leśnictwa w Warszawie*